

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ
REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

BRATISLAVA: 29.4.2025

ČÍSLO: 052/2025

VYBAVUJE: MGR. FONTÁNYOVÁ

STANOVISKO KOMISIE

(PREDBEŽNÉ PRIPOMIENKOVÉ KONANIE)

K MATERIÁLU

**NÁVRH ZÁKONA, KTORÝM SA MENÍ A DOPĽŇA ZÁKON Č. 475/2005 Z. Z. O VÝKONE TRESTU
ODŇATIA SLOBODY A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV V ZNENÍ NESKORŠÍCH
PREDPISOV A KTORÝM SA MENIA A DOPĽŇAJÚ NIEKTORÉ ZÁKONY**

I. Úvod: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky dňa 16. apríla 2025 predložilo na PPK materiál: „*Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony*“. Materiál predpokladá negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy, ktoré sú rozpočtovo zabezpečené, pozitívne sociálne vplyvy a pozitívne vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

II. Pripomienky a návrhy zmien: Komisia uplatňuje k materiálu nasledovné pripomienky a odporúčania:

K vplyvom na rozpočet verejnej správy

Komisia žiada vyčísliť náklady spojené s prechodom na nový ubytovací štandard a vypracovať plán prechodu na nový ubytovací štandard (k novelizačnému bodu č. 39 (§18)).

Odôvodnenie: Zvýšenie minimálneho ubytovacieho štandardu na 4 m² na osobu s maximálne 8 osobami na celu (pri cele s viac ako 8 osobami s 8 m² na osobu) bude mať vplyv na chod väzenských ústavov Zboru väzenskej a justičnej stráže (ZVJS) a potrebné budú aj dodatočné investičné náklady na zmenu dispozičného riešenia ciel. Legislatívna zmena si preto vyžaduje aj odhad dopadov tejto zmeny na rozpočet verejnej správy. Keďže ide o významnú zmenu v prevádzke ústavov ZVJS, vhodné je vypracovať aj plán jej realizácie. V súčasnosti je minimálny ubytovací štandard 3,5 m² a ústavy obsahujú desiatky veľkokapacitných ciel (nad 8 osôb – hlavne Ilava a Dubnica nad Váhom). Podľa údajov ZVJS prechod na štandard 4m² s maximálne 8 osobami na celu spôsobí zníženie ubytovacej kapacity o 14 % s ekvivalentným rastom jednotkových nákladov na lôžko.

Komisia žiada odhadnúť a materiál doplniť o negatívny vplyv na príjmy štátneho rozpočtu spôsobený znížením podielu zrážky trov výkonu trestu z pracovnej odmeny odsúdeného.

Odôvodnenie: Zníženie podielu zrážky trov výkonu trestu z pracovnej odmeny odsúdeného z 55 % na 45 % (resp. zo 45 % na 35 % pri súbehu s výživným) bude mať negatívny vplyv na príjmy štátneho rozpočtu. Pripomienka sa nevzťahuje na samotný návrh znížiť podiel zrážky trov z výkonu trestu, ale na odhad jeho vplyvu.

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

V časti 2.2.4 analýzy vplyvov na rozpočet verejnej správy je potrebné doplniť výpočet vplyvu v sume 415 409 eur, nakoľko v súčasnosti je v danej časti analýzy uvedený celkový vplyv vyplývajúci z pracovných odmien odsúdených a teda nie rozdiel medzi súčasným a navrhovaným stavom.

Vzhľadom na doplnenie kvantifikácií vplyvov na základe vyššie uvedených pripomienok Komisia podotýka, že s materiálom, z ktorého bude vyplývať nekrytý vplyv na rozpočet verejnej správy nebude možné z našej strany súhlasiť. Všetky negatívne vplyvy na rozpočet Komisia žiada zabezpečiť v rámci schválených limitov dotknutej kapitoly verejnej správy tak, aby z materiálu nevyplýval negatívny, rozpočtovo nezabezpečený vplyv na rozpočet verejnej správy. Komisia zároveň podotýka, že uznesením NR SR č. 699 z 3. decembra 2024 bol schválený celkový limit verejných výdavkov na roky 2025 až 2027, ktorý je potrebné dodržať.

K sociálnym vplyvom

Komisia považuje za potrebné identifikovať, okrem pozitívnych sociálnych vplyvov, aj negatívne sociálne vplyvy v bode 9 doložky vybraných vplyvov a tieto zhodnotiť v analýze sociálnych vplyvov. Túto pripomienku je potrebné zohľadniť aj v príslušnom texte všeobecnej časti dôvodovej správy. Odôvodnenie: Negatívne sociálne vplyvy hodnotené v bode 4.2 analýzy sociálnych vplyvov sa týkajú návrhu, ktorým sa ruší možnosť udeliť disciplinárnu odmenu mimoriadneho voľna odsúdenému umiestnenému do ústavu so stredným stupňom strázenia; návrhu, podľa ktorého v prípade zlyhania odsúdeného mu už v budúcnosti mimoriadne voľno, ako disciplinárnu odmenu, nebude možné udeliť (v porovnaní so súčasným stavom, kedy ho bolo možné udeliť po uplynutí 12 mesiacov) a návrhu, podľa ktorého opakovanú žiadosť o zmenu stupňa strázenia môže odsúdený podať po uplynutí 12 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola jeho predchádzajúca žiadosť zamietnutá, a to v porovnaní so súčasným stavom týkajúcim sa odsúdeného, ktorý takúto žiadosť mohol podať po uplynutí šiestich resp. troch mesiacov.

Komisia odporúča zvážiť doplnenie hodnotenia pozitívnych sociálnych vplyvov v bode 4.1 analýzy sociálnych vplyvov v súvislosti so zvýšením zrážok na úhradu výživného.

V bode 4.2 analýzy sociálnych vplyvov Komisia považuje za potrebné doplniť hodnotenie návrhu, podľa ktorého súd odloží výkon trestu odňatia slobody na tehotnej žene alebo na matke novonarodeného dieťaťa, namiesto na jeden rok, na tri roky po pôrode a návrhu, podľa ktorého sa nahradí odsúdenej trest odňatia slobody podľa novo navrhovaného § 412 ods. 5 Trestného poriadku.

V analýze sociálnych vplyvov je potrebné zhodnotiť aj sociálne vplyvy týkajúce sa obvinených (navrhované zmeny v návrhu novely zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov).

K vplyvom na manželstvo, rodičovstvo a rodinu

Komisia odporúča predkladateľovi, aby v súlade s Jednotnou metodikou na posudzovanie vybraných vplyvov doplnil v závere predkladacej správy text, že predkladaný materiál má vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, pretože predložený materiál má významný vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu tým, že:

- zvyšuje možnosti kontaktu s rodinou,

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ
REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

- umožňuje vykonávať trest formou domáceho väzenia,
- podporuje udržiavanie rodinných väzieb ako súčasť nápravy,
- znižuje sociálne a psychologické dopady na blízke osoby.

Tento vplyv vyplýva zo zmien, ktoré sa týkajú režimu kontaktov odsúdených s blízkymi osobami a spôsobu výkonu trestu.

1. Rozšírenie rodinných väzieb a vzťahov počas výkonu trestu

Návrh explicitne sleduje cieľ zlepšiť možnosti kontaktu odsúdených s rodinou a blízkymi osobami (manžel, manželka, deti, rodičia, partneri). Zavádza flexibilnejší prístup k návštevám, vrátane častejších a dlhších návštev v bezpečnostne únosných prípadoch.

Tieto opatrenia majú pomôcť udržať emocionálne puto a rodinné väzby, čo je kľúčové pre:

- a) psychickú stabilitu odsúdeného
- b) prevenciu rozpadov manželstiev počas výkonu trestu
- c) udržanie vzťahu rodiča a dieťaťa.

2. Možnosť výkonu trestu v nižšom stupni stráženia alebo domácom väzení

Návrh rozširuje možnosť zmeniť nepodmienečný trest odňatia slobody na trest domáceho väzenia, a to aj pre niektoré recidivujúce osoby. Odsúdený môže byť zaradený do takéhoto trestu, ak plní program zaobchádzania, neohrozuje spoločnosť a prejavuje vôľu zmeniť sa. To umožňuje vykonávať trest v domácom prostredí, čo znamená:

- a) zachovanie spolužitia s manželom/manželkou a deťmi
- b) možnosť spolupodieľať sa na výchove a starostlivosti o deti
- c) menší zásah do bežného chodu rodiny.

3. Podpora sociálnej integrácie a zachovanie rodinných väzieb

Novela uznáva rodinu ako kľúčový faktor úspešnej resocializácie, kedy zdravé rodinné zázemie znižuje riziko recidívy. Zavádza dôraz na prácu s rodinou ako súčasť penitenciárnej starostlivosti, vrátane možnej podpory manželov alebo rodičov pri zachovaní kontaktu s odsúdeným. Pri preklade odsúdených alebo rozhodovaní o umiestnení môže byť zohľadnená aj geografická dostupnosť pre rodinné návštevy.

4. Zníženie sekundárneho dopadu trestu na deti a partnerov

Tradičný výkon trestu má tvrdý sekundárny dopad na rodinu odsúdeného (emocionálne, sociálne a ekonomicky). Cieľom reformy je, aby sa výkon trestu netransformoval na „kolektívny trest“ celej rodiny. Posilnením humanizácie výkonu trestu sa vytvára priestor, aby deti mohli vnímať svojho rodiča ako aktívnu súčasť života a manžel/ka nemusel (a) z dôvodu dlhodobého odlúčenia žiadať o rozvod alebo čeliť ekonomickému kolapsu.

Komisia navrhuje predkladateľovi, aby vyčíslil, prípadne určil, aký je počet rodín, kde aspoň jeden z rodičov je vo výkone trestu odňatia slobody a zároveň Komisia odporúča predkladateľovi, aby identifikoval v doložke vybraných vplyvov v bode 9. pozitívne vplyvy na manželstvo rodičovstvo a rodinu a vypracoval príslušnú analýzu vplyvov na manželstvo rodičovstvo a rodinu, ktorá je povinnou súčasťou predkladaného materiálu. Vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu Komisia odporúča zhodnotiť najmä v bodoch 8.1.5, 8.2.4, 8.3.2. a 8.7.1.

III. Záver: Stála pracovná komisia na posudzovanie vybraných vplyvov vyjadruje

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ
REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

nesúhlasné stanovisko

s materiálom predloženým na predbežné pripomienkové konanie s odporúčaním na jeho dopracovanie podľa pripomienok v bode II.

IV. Poznámka: Predkladateľ zapracuje pripomienky a odporúčania na úpravu uvedené v bode II a uvedie stanovisko Komisie do doložky vybraných vplyvov spolu s vyhodnotením pripomienok.

Nesúhlasné stanovisko Komisie neznamená zastavenie ďalšieho schvaľovacieho procesu. Stanovisko Komisie slúži ako podklad pre informované rozhodovanie vlády Slovenskej republiky a ďalších subjektov v rámci schvaľovacieho procesu. Predkladateľ má možnosť dopracovať materiál podľa pripomienok a zaslať ho na opätovné schválenie Komisie, ktorá môže následne zmeniť svoje stanovisko.

JUDr. Martin Semanco
predseda Komisie